

CSAPÓ FANNI

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Irodalomtudományi Doktori Iskola, Neolatin Program

fannicsapo@gmail.com

Chorográfiák. A korabeli földrajzi tudás közvetítői vagy térképek „szövegkönyvei” ?

A földrajzleírás műfaját a humanizmus fedezte fel újra magának, a geográfiai irodalom 15. században Európa-szerte nekilendülést mutat. Ahogyan az antik, úgy a humanista geográfiák esetében is a történelem- és földrajzírás szorosan összefonódott, éppen ezért a mai értelemben vett földrajztudomány tárgyától és módszereitől messze álltak, műfajukban sokkal inkább az útikalauzokra emlékeztettek. A humanisták a régi állapotok sokoldalú szempontból való feltárását tartották szem előtt, ugyanakkor, ahogyan a humanista régészet is jól megfér a filológia keretei között, úgy a geográfia is alapvetően a filológia hatáskörébe lett utalva. A műfajokat tekintve rendkívül széles palettán mozognak a humanista földrajzleírások: a kozmográfától, a chorográfiákon keresztül a város laudatókig mindenféle művet fellelhetünk.

Magyarországra a 15. század végén gyűrűzik be a humanista földrajzleírás műfaja, és a humanista írók számára a legfontosabb feladat az ország korabeli állapotának és területének felmérése volt. A bécsi humanista, I. Ferdinánd magyar király udvari történetírója, Wolfgang Lazius (1514-1565) tollából egy latin nyelvű (*Archeologia Hungariae*) és egy német nyelvű (*Des Khünigreichs Hungern*) Magyarország-leírás is született, valamint Laziushoz köthető a második nyomtatott Magyarország térkép (*Regni Hungariae descriptio vera*) is.

Előadásomban Lazius Magyarország chorográfiáinak és Magyarország térképnek viszonyát vizsgálom. Mennyiben állhatja meg a helyét az a feltételezés, hogy a chorográfiát a térképhez írott szövegkönyvek?